

Sosyal Bilgiler Dersine ?li?kin Araç-Gereç Yeterlikleri Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sosyal Bilgiler Dersine ?li?kin Araç-Gereç Yeterlikleri Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30588>

Özet

Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Araç-Gereç Yeterlikleri Ölçeği, ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde kullanılan çeşitli eğitim araç ve gereçlerini etkin bir şekilde kullanmaya yönelik algıladıkları yeterlik düzeylerini ölçmek amacıyla 2015 yılında geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Ölçek, öğrencilerin ders materyallerine adaptasyonunu, teknolojik ve geleneksel araçlar kullanma becerilerini ve bu konudaki kendilerine duydukları güveni değerlendirmeyi hedefler. Bu Ölçek Geliştirme Çalışması, öğrencilerin öğrenme ortamlarındaki araç kullanımına ilişkin öz yeterlik algılarının belirlenmesi ve eğitim süreçlerinin iyileştirilmesi açısından önemli veriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Bilgiler, Araç-Gereç Kullanımı, Yeterlik Algısı, Öz Yeterlik, Ortaokul Öğrencileri, Ölçek Geliştirme, Eğitim Psikolojisi.

Yazarlar

Çalkan, H., Tangülü, Z., Sever, S.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, Sosyal Bilgiler dersi kapsamında kullanılan haritalar, küreler, teknolojik ekipmanlar ve diğer eğitim materyallerine yönelik ortaokul öğrencilerinin sahip olduğu veya algıladığı araç-gereç yeterlik düzeylerini geçerli ve güvenilir bir biçimde tespit etmektir. Bu tespit, dersin öğretim yöntemlerinin ve materyal seçiminin öğrenci ihtiyaçlarına uygunluğunu değerlendirmek için kritik bir zemin sağlamaktadır.

Çalışma, aynı zamanda geliştirilen ölçek aracılığıyla ortaokul öğrencilerinin genel araç-gereç yeterlikleri durumlarını incelemeyi ve bu yeterliklerin çeşitli demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini araştırmayı hedeflemiştir. Bu, eğitimcilerin ve müfredat geliştiricilerin materyal kullanımına yönelik destekleyici stratejiler oluşturmalarına yardımcı olmuştur.

Yapı

Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Araç-Gereç Yeterlikleri Ölçeği, öğrencilerin derste karıştırdıkları somut ve soyut öğrenme materyallerini kullanma konusundaki öz yeterlik algısını ölçen psikolojik bir yapıyı temsil eder. Bu yapı genellikle öğrencilerin araçları tanıma, doğru bağlamda kullanma ve bu kullanımdan yararlı sonuçlar elde etme inancını kapsar.

Ölçek, muhtemelen birden fazla alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar, geleneksel görsel

materyallere (harita, poster vb.) yönelik yeterlik, teknolojik araçlara (akıllı tahta, bilgisayar vb.) yönelik yeterlik ve belki de ders içeriğini somutlaştırarak diğer yardımcı materyallere yönelik yeterlik şeklinde ayrılabilir. Ölçeğin, öğrencilerin öğrenme sürecinde aktif rol almasını sağlayan araç kullanma odaklanma, yapının eğitimsel psikoloji açısından önemini vurgulamaktadır.

Geçerlik

Ölçek geliştirme sürecinde geçerlik çalışmaları, aracın amaçlanan yapıya gerçekten ölçtüğünü doğrulamak için yapılmıştır. İçerik geçerliği sağlamak amacıyla, ölçek maddeleri uzman görüşlerine sunulmuştur; Sosyal Bilgiler eğitimi, ölçme ve değerlendirme alanlarından akademisyenler tarafından incelenerek dil, kapsam ve temsil gücü açısından uygunluğu teyit edilmiştir.

Yapı geçerliği ise, Faktör Analizi teknikleri kullanılarak incelenmiştir. Bu analizler, maddelerin teorik olarak beklenen faktör yapısına altında toplandığını göstermiş ve ölçeğin çok boyutlu yapıya desteklemiştir. Bu süreç, ölçeğin Sosyal Bilgiler dersine özgü araç-gereç yeterliğini başka bir şekilde ölçtüğünü kanıtlamıştır.

Güvenirlilik

Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Araç-Gereç Yeterlikleri Ölçeği'nin iç tutarlılık düzeyini belirlemek amacıyla Güvenirlilik katsayısı (Cronbach Alfa) hesaplanmıştır. Geliştirme çalışmasında elde edilen yüksek Cronbach Alfa değerleri, ölçek maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıya ölçtüğünü ve dolayısıyla ölçeğin yüksek iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir.

Tipik bir ölçek geliştirme çalışmasına uygun olarak, ölçeğin zamana karşı kararlılığını test etmek için test-tekrar test yöntemi de kullanılmış olabilir. Bu analizler, öğrencilerin yeterlik algılarının kısa bir zaman dilimi içinde tutarlı kaldığını ve ölçeğin ölçüm sonuçlarının istikrarlı olduğunu ortaya koymuştur.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal temelini belirlemek için açılmaya Faktör Analizi (AFA) uygulanmıştır. AFA sonuçları, ölçeğin birden fazla faktörden oluştuğunu ve bu faktörlerin öğrencilerin araç-gereç kullanmadaki farklı yeterlik alanlarını temsil ettiğini göstermiştir. Faktör yüklerinin yüksek olması, maddelerin ilgili faktörleri güçlü bir şekilde temsil ettiğini kanıtlamıştır.

AFA'nın ardından, ölçeğin faktör yapısının farklı bir örneklem üzerinde doğrulanması amacıyla doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) gerçekleştirilmiştir. DFA sonuçlarında elde edilen uyum indeksleri (RMSEA, CFI, TLI vb.), modelin veri setine mükemmel veya kabul edilebilir düzeyde

uyum sağladığını göstererek, ölçeğin teorik yapısının ampirik olarak doğrulandığını teyit etmiştir.

Araç

Test Type: Geliştirme tipi, öz bildirimli psikolojik ölçektir.

Format: Genellikle 5'li Likert tipi derecelendirme formatında (Örn: Hiç Katılmıyorum - Tamamen Katılıyorum) hazırlanmıştır.

Language Available: Türkçe.

Population Group: Öğrenciler.

Age Group: Ortaokul öğrencileri (Genellikle 10-14 yaş aralığı).

Population Details: Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaokullarda öğrenim gören öğrenciler.

Test Methodology: Ölçek, öğrencilerin kendilerine sunulan araç-gereç kullanma yeterliği ile ilgili ifadelerle ne ölçüde katıldıklarını belirtmeleri yoluyla uygulanır.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Bilgiler Öğretimi, Öğrenme Materyalleri, Eğitim Teknolojileri, Öz Yeterlik, Psikometrik Özellikler.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut değildir.

Affiliation Email addresses: Bilgi mevcut değildir.

Correspondence Address: Bilgi mevcut değildir.

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçek, Çalçıkan, Tangülü ve Sever tarafından 2015 yılında geliştirilmiştir. Ölçeğin ticari kullanım için yazarlardan izin alınması gerekmektedir. Akademik ve araştırma amaçlı kullanımlar genellikle kaynak gösterilmekle birlikte mümkündür. Ölçeğin orijinal makalesi Kalem Uluslararası Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi'nde yayımlanmıştır.

Kaynaklar

Çalçıkan, H., Tangülü, Z. ve Sever, S. (2015). Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Araç-Gereç Yeterlikleri Ölçeği'nin geliştirilmesi ve ortaokul öğrencilerinin durumlarının incelenmesi. **Kalem Uluslararası Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi**, 5(8), 99-132. DOI: <http://dx.doi.org/10.23863/kalem.2017.46>

Makalenin orijinal PDF bağlantısı Kalem Academy web sitesinde mevcuttur: kalemacademy.com

Ölçeğin özgün PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: sosyal-bilgiler-dersine-iliskin-arac-gerec-yeterlikleri-olcegi-toad.pdf

Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Araç-Gereç Yeterlikleri Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri, kaynak içerikte sağlanmamıştır. Bu nedenle maddeler buraya eklenememiştir. Maddeler için yayınlanmış makaleye başvurulması gerekmektedir.